

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
Протокол № від « » 2020 р.

р.

Голова Приймальної комісії

_____ /Андрущенко В. П.

підпис

ПІБ

“Рекомендовано”

Вченою радою факультету

Протокол № 6 від «29» січня 2020

Голова Вченої ради

_____ /Шеремет М. К.

підпис

ПІБ

Програма вступного фахового випробування
для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, при
вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/магістра/освітньо-кваліфікаційного
рівня спеціаліста

галузь знань _____ 01 Освіта/Педагогіка
(шифр, назва)

спеціальність _____ 016 Спеціальна освіта (тифлопедагогіка)
(шифр, назва)

освітні програми Тифлопедагогіка
Діагностико-консультативна тифлопедагогіка
(назва)

Київ – 2020

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Підготовка фахівця – тифлопедагога вимагає гуманістичної спрямованості змісту освіти, формування високих моральних цінностей, створення відповідних умов для оволодіння майбутнім педагогом загальною та спеціальною методикою позаурочно-виховної роботи, методикою організації індивідуальних і групових форм корекційно-виховної роботи для конструювання виховного процесу в умовах інклюзивної освіти, спеціальних загальноосвітніх закладах у взаємодії із сімейним вихованням.

Професійно-педагогічна підготовленість включає: формування високих, моральних якостей; організаційних і мобілізаційних здібностей; професійної працездатності, допитливості, здібності до творчої діяльності, професійного оволодіння уміннями та навичками планування виховних заходів, суспільно - корисної діяльності, роботи з батьками вихованця.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (тифлопедагогіка) розроблено на основі навчальної програми з дисципліни «Спеціальна методика виховної роботи» відповідно до навчального плану освітнього рівня «Бакалавр».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес інклюзивних та спеціальних загальноосвітніх закладів;

- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями зору;

- особливості психофізичного розвитку дітей з порушеннями зору, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;

- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості учня, його нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;

- особливості організації трудової підготовки учнів, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Абітурієнт повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у виховному процесі інклюзивних та спеціальних загальноосвітніх закладів з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з порушеннями зору, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей з порушеннями зору в умовах інклюзивної та спеціальної освіти;

- володіти прийомами активізації уваги учнів, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;

- уміти професійно організовувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, ознайомлювати дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати трудові завдання учнів, здійснювати профілактику травматизму;

- використовувати різнобічні методи і форми виховання, диференціювати їх, вибирати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку технічної творчості учнів, організовувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання з урахуванням індивідуальних можливостей учнів, проводити

профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати виховні можливості учнів з інтелектуальними порушеннями;

- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід у сфері корекції осіб з порушеннями зору, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу.

Програма визначає перелік тем, список основної і додаткової літератури, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (тифлопедагогіка).

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ (ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
0-99 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність уміння міркувати.
100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.

170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.
----------------------	----------------	--

Оцінювання знань абітурієнтів здійснюється членами комісії на основі врахування:

- **якості теоретичних знань** про структуру, закономірності та напрями виховання осіб з порушеннями зору (системність, повнота, глибина, дієвість);

- **рівня сформованості вмінь та навичок** визначати мету, завдання та зміст педагогічного процесу в закладах освіти для дітей з порушеннями зору, його корекційно-компенсаторну спрямованість; здійснення аналізу складних педагогічних ситуацій та знаходження практичних шляхів керування ними;

- **рівня оволодіння досвідом** творчої діяльності з планування, підготовки і проведення виховних заходів з інвалідами по зору.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування», з урахуванням співбесіди з мови (української, російської).

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Загальнотеоретичні та методичні основи виховання особистості

1.1. Теорія виховання як частина тифлопедагогіки

Виховання в системі цілісного педагогічного процесу. Сутність та основні риси виховного процесу в освітніх закладах для дітей з порушеннями зору. Змістові компоненти теорії виховання. Рушійні сили виховного процесу. Особливості та закономірності виховання сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Реалізація загально педагогічних принципів виховання особистості, яка розвивається в умовах зорової депривації. Показники вихованості особистості.

1.2. Загальні методи виховання особистості в умовах зорової депривації

Поняття про методи, прийоми та засоби виховання дітей з порушеннями зору. Класифікація методів виховання: методи формування свідомості особистості; методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності; методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців; методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу. Особливості використання методів виховання в роботі з дітьми, які мають порушення зору. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.

Розділ 2. Напрями змісту процесу виховання

2.1. Моральне виховання дітей з глибокими порушеннями зору

Мета та завдання морального виховання дітей з порушеннями зору.

Зміст морального виховання. Використання методів морального виховання в школах для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Методи формування свідомості. Методи організації діяльності та формування досвіду громадської поведінки. Методи стимулювання і гальмування поведінки. Особливості формування моральних уявлень і понять, самооцінки та критичної оцінки поведінки однолітків. Врахування індивідуальних особливостей учнів у вихованні навичок моральної поведінки. Визначення критеріїв моральної вихованості у дітей з порушеннями зору. Правове виховання дітей з порушеннями зору. Екологічне виховання. Статеве виховання. Соціально нормативне виховання.

2.2. Розумове виховання дітей з порушеннями зору. Трудове виховання та профорієнтаційна робота в школах для дітей з порушеннями зору

Формування культури розумової праці та наукового світогляду. Трудове виховання в соціальній адаптації та реабілітації дітей з глибокими порушеннями зору. Завдання та зміст трудового виховання та його корекційно-виховне значення. Особливості трудового виховання осіб з порушеннями зору. Професійна орієнтація учнів старших класів шкіл для дітей з порушеннями зору. Професійна адаптація. Економічне виховання дітей з порушеннями зору.

2.3. Естетичне виховання в сучасній тифлопедагогіці

Особливості виховання естетичних почуттів, уявлень, понять та суджень у дітей з порушеннями зору. Основні напрямки естетичного виховання: краса побуту, музичне виховання, образотворча діяльність тощо. Засоби естетичного виховання в навчанні та позакласній роботі. Мистецтво в естетичному вихованні учнів з порушеннями зору. Розвиток творчих здібностей учнів з глибокими порушеннями зору.

2.4. Фізичне виховання сліпих дітей та дітей зі зниженим зором

Система фізичного виховання у навчальних закладах для дітей з порушеннями зору. Форми фізичного виховання дітей в умовах зорової

депривації. Корекція психофізичних недоліків осіб з порушеннями зору засобами лікувальної фізкультури, спорту, рухливих ігор, уроків фізкультури, оздоровчих заходів. Врахування індивідуальних, типологічних, вікових особливостей, показань лікаря-офтальмолога при організації фізичного виховання в освітніх закладах для дітей з порушеннями зору.

Розділ 3. Форми організації виховної роботи

3.1. Позакласна та позашкільна виховна робота

Завдання, зміст і принципи позакласної та позашкільної виховної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи з дітьми, які мають порушення зору. Основні позашкільні установи, завдання і зміст їх роботи. Психолого-педагогічні питання організації виховної роботи в школі для дітей з порушеннями зору. Планування виховної роботи в навчальних закладах для дітей з порушеннями зору. Зв'язок позакласної та на навчальній роботи.

Розділ 4. Особистість у системі виховання

4.1. Наукові основи індивідуального підходу у вихованні дітей з порушенням зору.

Критерії та рівні вихованості особистості дитини з порушеннями зору. Вікові аспекти виховання особистості в роботі з дітьми, які мають порушення зору.

4.2. Особистість вихователя у системі виховання дітей з порушеннями зору

Вимоги до особистості вихователя. Основні функції та педагогічні уміння тифлопедагога та вихователя. Стили педагогічної діяльності у навчально-виховному процесі.

Розділ 5. Виховна робота в учнівському колективі та сім'ї

5.1. Поняття колективу

Суть, ознаки, функції, структура, типи учнівського колективу. Л.С.Виготський про значення колективу в соціалізації особистості сліпих учнів. Динаміка і етапи розвитку колективу дітей з порушеннями зору.

Вивчення колективу учнів шкіл для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Особливості формування дитячого колективу в школах для дітей з порушеннями зору. Міжособистісні відносини в колективі осіб з порушеннями зору. **Роль педагога в керівництві колективом.**

5.2.Робота з сім'ями дітей з порушеннями зору

Пріоритетність родинного виховання дітей з порушеннями зору, функції сім'ї. Шляхи корекції сімейного виховання. Умови, що підвищують ефективність спільної роботи школи та сім'ї.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти**

Ступінь : «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
(тифлопедагогіка)

Освітня програма: Тифлопедагогіка

Діагностико-консультативна тифлопедагогіка

На базі ступеня: «Бакалавр», «Магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня
«Спеціаліст»

**Вступне фахове
випробування**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №5

1. Принципи виховання та особливості їх реалізації в роботі з дітьми, які мають порушення зору.

2. Патріотичне та інтернаціональне виховання дітей з порушеннями зору, його особливості, пов'язані з недостатністю зорового досвіду.
3. Визначити шляхи формування у дітей з порушеннями зору адекватних життєвих планів.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № 6 від «29» січня 2020 р.

Голова фахової комісії _____ / *Шеремет Марія Купріянівна*
/

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

4. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. 1. Основна література

1. Азарян Р.Н. Обучение слепых и слабовидящих детей правильной ходьбе: Учебное пособие, - М.: Всероссийское ордена трудового Красного Знамени общество слепых, 1989.
2. Азарян Р.Н. Физическое воспитание слепых и слабовидящих школьников в режиме дня. - М., 1987. -115 с.
3. Акимущкин В.М., Моргулис И.С. Учебно-методические материалы по тифлологии. - К., 1990.
4. Артемова Л. В. Моральне виховання дошкільників. - К.: Рад. школа, 1974.
5. Белецкая В.И., Гнеушева А.Н. Охрана зрения слабовидящих школьников
6. Богданова О.С., Петрова В.И. Методика воспитательной работы в начальных классах. - М.: Просвещение, 1980.
7. Болдырев Н.И. Методика воспитательной работы в школе. - М.: Просвещение, 1988. – 165 с.
8. Бондарь А.Д. Воспитатель группы продленного дня. – К, 1980.

9. Вайсбург А.А. Формирование общественного мнения в ученическом коллективе. - М.: Просвещение, 1982.
10. Вільчковський Е.С. Методика фізичного виховання в дитячому садку. - К.: Рад.школа, 1979.
11. Воспитание дошкольника в труде / Под ред. В.Г.Нечаевой. - М.: Просвещение, 1983.
12. Гликман И.З. Теория и методика воспитания. - М., 2003.
13. Голомшток А.Е., Черник О. А., Ботякова Л.В. Содержание и методика профориентационной работы в школе. -М.: 1972.
14. Гордин Л.Ю. Организация классного коллектива. - М.: Просвещение, 1984.
15. Денискина В.З. Этическое воспитание лиц с нарушением зрения // Дефектология.- 2002.- №1.
16. Ермаков В.П., Земцова М.И., Куличева Н.И. Трудовое обучение и воспитание слабовидящих школьников. - М., 1986.
17. Ермаков В.П. Основы трудового обучения и профессиональной ориентации слепых и слабовидящих школьников. – М., 1987.
18. Ермаков В.П. Производственное обучение в школе слепых. – М., 1970.
19. Ермаков В.П., Якунин Г.А. Основы тифлопедагогтики. Развитие, обучение и воспитание детей с нарушениями зрения. М., 2000.
20. Жихарев А.М. Воспитательная работа в школе-интернате для слепых детей. – М., 1981.
21. Захаров Н.Н., Симоненко В. Д. Профессиональная ориентация школьников. - М.: Просвещение, 1989.
22. Зрительная нагрузка на уроках труда в школе слепых и слабовидящих детей / авт.-сост. В.П. Жохов, Т.З. Особова. – Л., 1982.
23. Коваленко Б.И., Коваленко Н.Б. Тифлопедагогика. М.,1962.
24. Ковальчук Я.И. Индивидуальный подход в воспитании ребенка: Пособие для воспитателя дет. сада. - М.: Просвещение, 1981.
25. Коньков В.А., Моргулис И.С., Синева Е.П. Клуб-центр культурно-

- массовой работы на предприятиях УТОС. К., 1977.
- 26.Коротков Б.М. Общая методика учебно-воспитательного процесса: Учеб. пособие для ФПК директоров школ и студентов пединституты. - М.: Просвещение. 1983.с.161-191.
 - 27.Лаврентьева Г.П. Культура общения дошкольников. - К.: Рад.шк.,1988.
 - 28.Леви В. Нестандартна дитина /пер. з рос.-К.: Рад. шк., 1991.
 - 29.Лишение родительского попечительства: Хрестоматия: Учебн. пособие для студентов пед. ин-тов. /Ред.-сост. В. С.Мухина.-М.: Просвещение, 1991.
 - 30.Лурье Н.Б. Коррекционно-воспитательная работа со слабовидящими школьниками. –М., 1979.
 - 31.Макаренко А.С. Коллектив и воспитание личности. - М.: Просвещение, 1972, с.3-23.
 - 32.Марьенко И.С. Основы процесса нравственного воспитания школьников. - М.: Просвещение, 1980.
 - 33.Методика воспитательной работы в школе. Очерки /Состав. Э. С. Кузнецова, А. М. Бардиан. - М.: Просвещение, 1975.
 - 34.Методика воспитательной работы /Под ред. Л.И.Рувинского. - М.: Просвещение, 1989.
 - 35.Методические рекомендации по организации коррекционно-воспитательного процесса в дошкольных учреждениях для детей с патологией зрения. - К.: 1977.
 - 36.Методичні рекомендації з питань трудового навчання та професійної орієнтації учнів шкіл сліпих і слабозорих. - К.: 1976.
 - 37.Моральне виховання дітей дошкільного віку. Метод. посіб. - К.: Рад.школа, 1976.
 - 38.Моргулис И.С. Организация внеклассной работы в школах слепых и слабовидящих. –К., 1970.

39. Обучение и воспитание детей с нарушениями зрения (амблиопия и косоглазие) в дошкольных учреждениях. Метод. указания. - М.: Просвещение, 1978.
40. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями зрения. Из опыта работы. /Под ред. М. И. Земцовой. - М.: Просвещение, 1978.
41. Огородников А.А. Содержание и методика воспитательной работы в группе продленного дня. - М.: Просвещение, 1988.
42. Осипова М.П. Методика воспитательной работы: Практикум. - Минск, 1991.
43. Островська Л.Ф. Виховання культури поведінки дошкільників. - К.: Рад. школа, 1975.
44. Павлютенков Е.М. Формирование мотивов выбора профессии. - К.: Рад. шк., 1980.
45. Педагогика школы / Под ред. Г.И.Щукиной. - М.: 1977, с.56-58.
46. Поташник М.М. Педагогическое творчество: Проблемы развития и опыт. - К.: 1988.
47. Приемы эмоционального стимулирования при убеждении словом /Яновская М. П. Эмоциональные аспекты нравственного воспитания. - М.: Просвещение, 1986, с.24-76.
48. Примерное содержание воспитания школьников / Под ред. И.С.Марьенко. - М.: Просвещение, 1980.
49. Профессиональная ориентация молодёжи. - М.: Высшая школа, 1989.
50. Психология воспитания детей с нарушениями зрения. / Под ред. Л.И. Солнцевой, В.З. Денискиной. – М., 2004.
51. Сазонов А.Д., Симоненко В.Д., Аванесов В.С., Бухалов Б.И. Профессиональная ориентация учащихся. -М.: Просвещение, 1988.
52. Самбикин Л.Б. Физическое воспитание в школе слепых. - М.: Просвещение, 1964. - 150 с.
53. Свиридюк Т.П. Подготовка слабовидящих детей к школе /НИИ педагогики УССР.-К.: Рад.шк.,1984.

- 54.Сермеев Б.В. Физическое воспитание детей с нарушением зрения.
- К.: Здоров'я, 1987. - 110 с.
- 55.В.М.Синьов, О.І. Пометун, В.І. Кривуша, М.О. Супрун. Основи теорії виховання. – К., 2000.
- 56.Синьова Є.П. Тифлопсихологія: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 365 с.
- 57.Стернина Э.М. Теорія и методика воспитания слепых и слабовидящих школьников. –Л., 1980.
- 58.Сухомлинский В. А. Методика воспитания коллектива. - М.: 1981, с.3-172.
- 59.Синьова Є.П., Тифлопедагогіка. Теорія виховання: Навч.посібн. К.,2009.-210с.
- 60.Трудовое обучение в школе слепых и слабовидящих / Под ред. М.И. Земцовой. –М., 1969.
- 61.Трудовое обучение и профессиональная ориентация слепых и слабовидящих школьников / Под ред. А.Б. Гордина, В.П. Ермакова. – М., 1982.
- 62.Тупоногов Б.К. Теоретические основы тифлопедагогтики. М., 2001.
- 63.Учителю о педагогической технике. /Под ред. Л.И.Рувинского. - М.: Педагогика, 1987.
- 64.Фіцула М.М.. Педагогіка. Тернопіль. – 2004. – 71.С.
- 65.Формування естетичного досвіду молодших школярів з вадами зору в позаурочний час. Методичні рекомендації. Укладач Л.О. Куненко. К., 1997.
- 66.Формирование личности воспитателя общеобразовательной школы в педагогическом ВУЗе. – К.: КГПИ, 1984.
- 67.Фролова Г.И. Организация и методика клубной работы с детьми и подростками. - М.: 1986.